

КАТЕГОРІЯ «ІНТЕРЕС» У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСУАЛЬНОМУ ПРАВІ

Гетманцев М. О.,

*науковий співробітник НДІ приватного**права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України*

У статті проаналізовано поняття категорії «інтерес» у цивільному процесуальному праві, а також досліджено такі різновиди інтересу в цивільному судочинстві, як приватний, державний та суспільний, які є рівнозначними об'єктами захисту в рамках цивільних процесуальних правовідносин.

Ключові слова: інтерес, цивільне процесуальне право, державний інтерес, суспільний інтерес, приватний інтерес, законний інтерес.

На сучасному етапі розвитку вітчизняної системи права, на тлі об'єктивного процесу глобалізації та модернізації усієї правової сфери, коли українське суспільство і його державно-правовий механізм перебувають у перехідному стані, саме правова конструкція «інтерес» набуває нових ракурсів для цього наукового дослідження. Дисбаланс інтересів, присутніх на регіональному та загальнодержавному рівні, не може не вплинути на рівень законодавчого закріплення усіх пов'язаних з легальною регламентацією поняття «інтерес» у нормативно-правових актах різних галузей права і, водночас, обумовлює значні труднощі у правозастосовній діяльності судових органів, які покликані розглядати і вирішувати різноманітні спори, у тому числі і ті, що виникають із охоронюваних законом інтересів.

У таких умовах правова конструкція «інтерес», яка сприяє сутнісному розумінню права та потребує адекватного нормативного виразу, набуває актуального не лише соціально-політичного, а й процесуально-правового значення, що вимагає формулювання теоретично обґрунтованого підходу до механізму можливого використання цієї дефініції у цивільних процесуальних правовідносинах.

У радянський період більшість правників сприйняли соціальне трактування інтересу як об'єктивного явища, що виражає безпосередню залежність людини від умов існування суспільства. Досі дослідження цього поняття у вітчизняній юридичній науці пов'язано з розвитком загальнотеоретичних уявлень про сутність та значення інтересу у праві в цілому (С. С. Алексєєв, Н. В. Вітрук, В. П. Грибанов, О. С. Іоффе, Д. А. Керімов, В. М. Кудрявцев, О. В. Малько, В. П. Сальников, В. В. Субочев, Ю. О. Тіхоміров, Ю. К. Толстой, Л. С. Явич тощо). У цивільному процесуальному праві спірні та суперечливі питання «інтересу» в цивільному процесі досліджували С. С. Бичкова, І. В. Венедиктова, О. Г. Дріжчана, Р. Є. Гукасян, С. Я. Фурса, Д. М. Чечот, Н. О. Чечіна, М. Й. Штефан, М. М. Ясинок та інші. Водночас, попри всебічну наукову розробку проблемних аспектів інтересів у правовій сфері в цілому та цивільному процесі зокрема, ціла низка питань цієї теми досі не отримала ґрунтового аналітичного осмислення та необхідного вирішення. Зокрема, в юридичній науці відсутня єдина позиція щодо поняття, процесуально-правової природи, сутності та видів категорії «інтерес» у цивільному процесуальному праві.

Саме це і обумовило вибір теми наукового дослідження та вплинуло на формулювання його мети для визначення змісту категорії «інтерес» у цивільному процесуальному праві, що, у свою чергу, призвело до постановки таких теоретичних завдань: 1) установити зміст загальнозживаного та галузевого розуміння поняття «інтерес»; 2) сформулювати авторське визначення цієї категорії; 3) дослідити різновиди інтересу у цивільному процесуальному праві.

Лінгвістичне походження слова «інтерес» сягає грецької юриспруденції (поняття «*ἰντήρέσειν*» означало важливість, знаковість, цікавість), натомість сучасне етимологічне значення цієї дефініції охоплює у своєму змісті кілька значень: 1) виняткову увагу до чого-небудь; 2) бажання досягнути зміст певного явища, пізнати та зрозуміти його; 3) цікавість, допитливість; 4) вигоду, користь, зиск [1, с. 321]. Стародавній римський юрист Д. Ульпініан затвердив поняття «інтерес» в основу фундаментального розмежування права на публічне (*jus publicum*) та приватне (*jus privatum*), оскільки для першого характерні державницькі інтереси, а для другого – інтереси окремих осіб [2, с. 222]. До сучасного правового глосарію категорія «інтерес» була запроваджена німецькими юристами другої половини XIX ст. Сформульоване Р. Ієрингом розуміння прав, як юридично захищених інтересів, здійснило величезний вплив на праці видатних німецьких науковців Г. Еллінека, Ф. Регельсбергера, А. Тона та ін. Саме Р. Ієринг ідентифікував інтерес у абстрактно-теоретичній формі в якості правової категорії, і тому він справедливо вважається засновником юриспруденції інтересів, що визнаються одночасно і детермінантами, і змістом, і метою права [3, с. 83]. Ці праці були використані як підґрунтя для наукових досліджень дореволюційними вченими, адже, як зазначає Н. М. Коркунов, саме розмежування інтересів надає можливість провести межу між правом і не правом [4, с.39]. Роки радянського режиму наклали свій відбиток на законодавче регулювання, теоретичне осмислення та практику застосування досліджуваної дефініції, що супроводжувалося фактичним запереченням феноменологічного гуманізму поняття «інтерес» не лише в цивільному процесі, а й у праві в цілому.

Інквізиційна сутність радянського суду спростовувала значимість охоронюваних законом інтересів учасників розгляду справи, хоча на загальнонауковому рівні по-різному декларувалися закріплення і охорона прав, свобод та інтересів особи. При цьому законодавчі згадки цього поняття не містили жодного роз'яснення змісту категорії «інтересі» у чинному тоді праві, і навіть численні постанови, роз'яснення та ухвали Пленуму ВС СРСР не надавали з цього приводу жодних коментарів. Науковці того часу намагалися втілювати в життя ідеологічно обґрунтоване розуміння права як зведеної в закон волі панівного класу, що не залишало вільного простору для використання більш демократичної категорії «інтерес». Лише з другої половини минулого століття правники почали повертатися до важливості виділення терміна «інтерес» не лише у практиці правопізнання, а й на доктринальному рівні. Наприклад, А. Г. Здравомислов стверджував, що інтерес являє собою єдність об'єктивного і суб'єктивного у праві [5, с. 82].

На сучасному етапі рівень теоретичного осмислення процесу трансформації соціальних інтересів індивідуумів у процесуально-правову сферу через окреслення використаних законодавцем похідних і дотичних до категорії «інтерес» понять, вочевидь, теж не відповідає потребам нормотворчої, правореалізаційної та інтерпретаційної практики. Тоді як вітчизняне цивільне процесуальне право досі не виробило уніфікованого розуміння поняття «інтерес» у цивільному процесі, представники різних галузевих дисциплін поширюють власне розуміння поняття «інтерес», зокрема, виражаючи зміст цієї категорії через дефініції «прагнення» (І. П. Андрушко [6, с. 129]), «домагання» (І. В. Венедиктова [7, с. 154]), «блага» (О. І. Чепис [8, с. 553]) тощо. З огляду на специфічний предмет і метод правового регулювання кожна галузь права характеризується відмінним змістовим наповненням категорії «інтерес», що не властива іншим, насамперед процесуальним гілкам правової системи. Тому, незважаючи на органічний і взаємообумовлений зв'язок усіх галузей права національної правової системи, дефініції, запропоновані вченими–представниками матеріального права, не можуть бути сприйняті наукою цивільного процесуального права.

Хоча і у матеріальних, і в процесуальних правовідносинах змістом виступає сукупність прав (*як міри можливої, допустимої поведінки*) і обов'язків (*як міри необхідної, обов'язкової поведінки*) конкретного суб'єкта, проте, на нашу думку, ці правові категорії у практичній реалізації супроводжуються ще одним елементом змісту – інтересом (*як міри бажаної, очікуваної поведінки*). Тим більше, що Конституційний Суд України визначає правовий інтерес як такий, що перебуває виключно у логічно-смісловому зв'язку із суб'єктивними правами і обов'язками, але прямо ними не опосередковується, тобто виходить за межі останніх [9]. Тобто, незважаючи на деталізоване законодавче закріплення правового статусу особи, лише наявність конкретного інтересу у носія цих гіпотетичних прав і обов'язків є тією спонукальною потребою, яка змушує потенційного учасника правовідносин своїми вольовими діями перетворюватися на реальну сторону врегульованих правом зв'язків. Інакше кажучи, без фактичної заінтересованості особи задекларовані права і обов'язки суб'єкта імовірних правовідносин так і не будуть реалізовані, оскільки громадянин, юридична особа чи держава не матимуть підстав для їх здійснення.

Також для будь-яких правовідносин характерною і поширеною є ситуація, за якої їх виникненню, зміні чи припиненню мають передувати певні передумови. І якщо юридичною передумовою виникнення, зміні чи припинення правовідносин є норма права, правовідносини, правосуб'єктність і юридичні факти, то у якості матеріальних передумов виділяють саме наявність відповідного інтересу, що обумовлений потребами потенційного учасника відповідних правовідносин отримати у кінцевому рахунку очікуваний від цих стосунків результат. Ми вважаємо, що така потреба отримати бажаний зиск від відповідних правовідносин і є інтересом особи у найбільш загальному розумінні. З огляду на наведене очевидно, що зміст категорії «інтерес» не може зводитися до поняття «блага» (О. І. Чепис [8, с. 553]), яке буде підсумковим результатом дії (бездіяльності) особи під впливом свого інтересу. Так само, на нашу думку, неможливо розкривати зміст категорії «інтерес» через поняття «домагання» (І. В. Венедиктова [7, с. 154]) і «прагнення» (І. П. Андрушко [6, с. 129]), які виступають як триваючий процес намагання щось отримати; тоді як інтерес, на нашу думку, є тією спонукальною потребою, що змушує його носія прагнути і домагатися отримання бажаного результату – блага. Інакше кажучи, прагнення задовольнити будь-яку потребу індивіда у суспільних правовідносинах отримує форму інтересу, що у кінцевому рахунку призводить до здобуття певного матеріального чи нематеріального відповідника такого інтересу у вигляді відповідного блага. Таким чином, інтерес є сполучною ланкою між бажаним результатом (благом) і способом його досягнення (прагненням).

Повертаючись до категорії «інтерес» у цивільному процесуальному праві можемо стверджувати, що це поняття являє собою своєрідну спонукальну потребу, яка змушує потенційного учасника відповідних правовідносин діяти певним чином задля фактичної реалізації свого прагнення отримати конкретне благо, що у випадку порушення, невизнання чи оспорювання призводить до можливості вдаватися до судової форми захисту у порядку цивільного судочинства.

Що ж стосується цивільного процесуального законодавства, то поширене раніше поняття «охоронюваний законом інтерес» та дещо спрощений його варіант «законні інтереси» відтепер у тексті ЦПК України не вживається. Натомість законодавець досить часто оперує категорією «інтерес» (наприклад, ч. 1 ст. 1 ЦПК України), що, на нашу думку, є більш концентрованим виразом феноменології науково-теоретичного розуміння заінтересованості в цивільному процесі, а тому більше відповідає сутності досліджуваного комплексного поняття і, при цьому, не суперечить правилам законодавчої техніки. Варто зазначити, що цивільне процесуальне законодавство містить чисельні згадки досліджуваного поняття у різних текстуальних формах. Насамперед, це стосується процесуально-правового статусу суб'єктів спірного матеріального і безспірного правовідношення, де категорія «інтерес» має первинне значення. Так, згідно з ч. 1 ст. 3 ЦПК України кожна особа має право звернутися до суду за захистом своїх порушених, невизнаних чи оспорюваних прав, свобод чи інтересів. Інакше кажучи, можливість звернення до суду за захистом законодавець ставить у пряму залежність від наявності у особи певного інтересу. Окрім цього, очевидними є й інші зовсім різнопланові характеристики поняття «інтерес» у цивільному процесуальному праві, а саме: 1) категорія «інтерес» перебуває на одному щаблі з визначальними об'єктами захисту у цивільному процесі – правами та обов'язками (ч. 1 ст. 1, ч. 1 ст. 3, ч. 1 ст. 410 ЦПК України тощо); 2) заінтересованість у результаті розгляду справи є однією з підстав для відводу судді (п. 2) ч. 1 ст. 20, ч. 5 ст. 31 ЦПК України); 3) саме заінтересовані особи є учасниками справ окремого і наказного провадження (ч. 2 ст. 26, ч. 4 ст. 235, ч. 2 ст. 370 ЦПК України); 4) порушення інтересів інших осіб може стати на заваді у прийнятті визнання позову відповідачем, у відмові від позову позивача, у визнанні мирової угоди (ст. 174, 175 ЦПК України); 5) окрема ухвала може бути оскаржена особами, інтересів якої вона стосується (ч. 2 ст. 211 ЦПК України) та інші.

Більше того, результатом судової реформи останніх років стала докорінна зміна чинного процесуального законодавства у бік посилення його диспозитивних начал. Оновлення цивільних процесуально-правових приписів відчутно вплинуло і на розвиток нормативного закріплення правового статусу заінтересованих осіб, значно розширивши систему їх процесуальних прав і свобод. Так, заінтересовані особи, як учасники цивільних процесуальних правовідносин, є носіями цілої низки процесуальних прав, зокрема: 1) право на відповідне звернення до суду, якщо судовим рішенням було порушено їх права, свободи чи інтереси (ч. 3 ст. 14 ЦПК України); 2) право ініціювати забезпечення доказів до пред'явлення позову (ч. 3 ст. 133 ЦПК України); 3) право одержувати докази для представлення їх суду (ч. 3 ст. 137 ЦПК України); 4) право діяти через представника (ч. 1 ст. 38 ЦПК України), законного представника (ст. 39 ЦПК України), спеціально уповноваженого на це органу держави (ст. 45 ЦПК України); 5) наділення цивільною процесуальною правоздатністю (ч. 1 ст. 28 ЦПК України) тощо.

Законодавець закріпив за особами, які є носіями особливого інтересу у перебігу чи результатах розгляду цивільної справи, цілий комплекс процесуальних прав і свобод, що, безумовно, є свідченням гарантованої рівності прав усіх учасників цивільного судочинства. Очевидно, що при визначенні обсягу процесуально-правового регулювання статусу заінтересованих осіб враховано той факт, що вони є самостійними суб'єктами цивільних процесуальних правовідносин, наділені власною правосуб'єктністю та переслідують свої цілі, ініціюючи розгляд певної справи у порядку цивільного судочинства чи долучаючись до раніше відкритого провадження. При цьому саме категорія «інтерес» є класифікуючим правовим критерієм відмежування процесуально-правового статусу та ролі в цивільному процесі заінтересованих осіб, як носіїв відповідного інтересу.

Варто зазначити, що на міжнародному рівні використовується більш загальне, родове поняття – «інтереси правосуддя», закріплене, наприклад, у § 3 (с) ст. 6 Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (1950 р.), § 3 (d) ст. 14 ч. III Міжнародного пакту про громадянські та політичні права (1966 р.). Більше того, гл. 3 кн. I «Загальні положення» розд. I «Основні положення» ЦК України носить назву «Захист цивільних прав та інтересів», а судовий захист цивільного права та інтересу відповідно до п. 5) ч. 1 ст. 3 ЦК України є однією з загальних засад цивільного законодавства. Водночас сучасне цивільне процесуальне право демонструє множинний підхід до легальної класифікації інтересів у цивільному процесі. Зокрема, ч. 1 ст. 4 ЦПК України виділяє інтереси фізичних осіб, інтереси юридичних осіб, інтереси держави та суспільства. Поряд із цим ч. 2 ст. 3 ЦПК України розрізняє державні, суспільні та приватні інтереси, тобто інтереси осіб.

Говорячи про приватні інтереси суб'єктів цивільних процесуальних правовідносин, слід зазначити, що саме вони є основним об'єктом захисту у порядку цивільного судочинства, і це закріплено навіть у нормах матеріально-правових галузей права. Зокрема, ч. 2 ст. 15 та ч. 1 ст. 16 ЦК України відзначають, що кожна особа має право звернутися до суду за захистом свого особистого немайнового або майнового права та інтересу. Як наголошує І. В. Венедіктова, інтерес є завжди індивідуальним, спеціальним; і навіть якщо він певним чином зачіпає інші інтереси, збігається з ними, вони не отожднюються між собою, оскільки завжди окреслюється суб'єктивним станом

окремої особи і йде далі від схожого інтересу іншої особи [7, с. 156]. Що стосується державних інтересів у цивільному процесі, то цивільно-процесуальних норм, направлених на їх захист, насправді чимало у чинному цивільному процесуальному законодавстві. Прикметно, що державні інтереси можуть бути зафіксовані у тексті відповідних статей ЦПК України у двох формах: 1) *прямого законодавчого закріплення*, при якому відповідна норма цивільного процесуального законодавства містить у своєму змісті безпосередню текстуальну вказівку на державні інтереси. Так, позов про визнання необґрунтованими активів та їх витребування подається в інтересах держави (ч. 1 ст. 233¹ ЦПК України); 2) *опосередкованої законодавчої регламентації*, при якій зміст відповідних статей цивільного процесуального законодавства не містить прямої текстуальної вказівки на державні інтереси, проте загальнодержавний характер виконуваних процесуальних дій є очевидним. Зокрема, ст. 45 ЦПК України передбачає випадки можливої участі у цивільному процесі органів державної влади для захисту прав, свобод та інтересів інших осіб. Інакше кажучи, виконуючи свої офіційні повноваження з представництва інтересів інших осіб, ці державні органи цим самим реалізують в цивільному судочинстві інтереси держави щодо захисту, наприклад, малозабезпечених верств населення.

Якщо необхідність цивільного процесуального захисту державних та приватних інтересів є безсумнівною, то щодо поширення процесуальної охорони на суспільні інтереси у цивільному судочинстві висловлюються кардинально відмінні точки зору. Проте всупереч думок окремих науковців, які заперечують можливість повноцінного захисту суспільних інтересів у рамках цивільного процесу (мотивуючи доцільність їх розгляду у порядку адміністративного або конституційного судочинства), вважаємо, що вони є рівнозначним об'єктом судової охорони, оскільки охоплюються поняттям завдань цивільного судочинства (ч. 1 ст. 1 ЦПК України). Більше того, чисельні норми матеріально-правових галузей права, в свою чергу, стосуються саме законодавчої регламентації суспільних інтересів. Наприклад, використання власності на землю не може завдавати шкоди правам і свободам громадян та *інтересам суспільства* (ч. 3 ст. 1 ЗК України); сімейні відносини регулюються, якщо це можливо з точки зору інтересів їх учасників та *інтересів суспільства* (ч. 3 ст. 7 СК України); жилі будинки і жилі приміщення не можуть використовуватися громадянами на шкоду *інтересам суспільства* (ч. 2 ст. 10 ЖК України) тощо. Оскільки у порядку цивільного судочинства суди можуть розглядати справи щодо захисту прав, свобод чи інтересів, які виникають із цивільних, житлових, земельних, трудових відносин (п. 1) ч. 1 ст. 15 ЦПК України) – а вищезгадані кодифіковані джерела цих галузей права якраз і передбачають наявність у врегульованих ними правовідносинах суспільного інтересу – тому є достатньо підстав для умовиводу про поширення дії механізму цивільного процесуального регулювання і на суспільні інтереси за правилами цивільного судочинства.

Наступні ґрунтовні дослідження правової категорії «інтерес» мають важливе значення для більш оптимального розуміння різних положень цивільного процесуального права, що є вкрай необхідним на сучасному етапі розвитку цивільного процесу, оскільки слугує важливим каналом формування процесуального законодавства та є основою правозастовної діяльності правоохоронних органів, без якої неможливе усвідомлення соціального призначення цивільного процесуального права та належне використання цивільних процесуальних норм.

Список використаної літератури:

1. *Тлумачний словник української мови: 75 000 слів* [Текст] / За заг. ред. В. І. Рубіканського. – Х.: Основа, 2008. – 1000 с.
2. *Смышляев А. Л.* Домиций Ульпиан и его труды [Текст] / А. Л. Смышляев // Вестник древней истории. – 1985. – № 4. – С. 221–226.
3. *Иеринг Р.* Интерес и право [Текст] / Р. Иеринг. – Ярославль, 1880. – 300 с.
4. *Коркунов Н. М.* Лекции по общей теории права. Издание восьмое [Текст] / Н. М. Коркунов. – СПб.: Изд. Юр. Кн. Маг. Н. К. Мартынова, 1908. – 354 с.
5. *Здравомыслов А. Г.* Потребности, интересы, ценности [Текст] / А. Здравомыслов. – М.: Политиздат, 1986. – 223 с.
6. *Андрушко І. П.* Категорія «інтерес» у конституційному праві: поняття та зміст [Текст] / І. П. Андрушко // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2011. – № 10. – С. 122–130.
7. *Венедіктова І. В.* Категорія охоронюваного законом інтересу в цивільному праві України [Текст] / І. В. Венедіктова // Приватне право. – № 1. – 2013. – С. 146–158.
8. *Чепис О. І.* Законний інтерес як категорія цивільного права [Текст] / О. І. Чепис // Форум права. – 2009. – № 1. – С. 551–559.
9. *Рішення Конституційного Суду України від 1 грудня 2004 року № 18-рп/2004 у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення окремих положень частини першої статті 4 Цивільного процесуального кодексу України (справа про охоронюваний законом інтерес)* [Текст] // Офіційний вісник України. – 2004. – № 50. – Ст. 3288.

The article deals with the concept of the category «interest» in the civil procedural law and investigated the following types of interest in civil proceedings, as a private, state and public, which are equivalent objects of protection under civil procedural legal.

В статтє проанализировано понятие категории «интерес» в гражданском процессуальном праве, а также исследованы такие разновидности интереса в гражданском судопроизводстве, как частный, государственный и общественный, которые являются равнозначными объектами защиты в рамках гражданских процессуальных правоотношений.

ОБОРОТОЗДАТНІСТЬ КОРПОРАТИВНИХ ПРАВ У СПАДКОВИХ ВІДНОСИНАХ

Єсауленко Н. В.,

*здобувач НДІ приватного права і підприємництва
імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України*

У статті аналізується діюче законодавство та досліджуються різноманітні наукові підходи щодо сутності корпоративних прав, обґрунтовується власна наукова позиція. Зазначається складний комплексний характер корпоративних прав та їх неподільність. Робиться висновок, що корпоративні права належать до майнових, які можуть виступати об'єктом спадкування.

Ключові слова: корпоративні права, майнові права, немайнові права, акція у акціонерному товаристві, частка у статутному (складеному) капіталі товариства з обмеженою відповідальністю, пай у виробничому кооперативі, спадщина, спадкування.

Практика цивільного обороту де-факто визначає, що корпоративні права можуть виникати в юридичних осіб корпоративного типу, які створені з метою отримання прибутку та подальшого його розподілу між учасниками. Цивільним і Господарським кодексами України (далі – ЦК України, ГК України), законами України «Про господарські товариства», «Про кооперацію» тощо передбачено шість основних організаційно-правових форм підприємницьких товариств: повне товариство, командитне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю, товариство з додатковою відповідальністю, акціонерне товариство та виробничий кооператив. Саме в результаті їх створення в учасників виникають особливі майнові та немайнові права, які прийнято називати корпоративними правами.

У сучасному суспільстві обіг корпоративних прав є не менш поширеним, аніж обіг речей. Справа в тому, що корпоративні права мають вартісну оцінку, потрапляють до сфери цивільно-правового регулювання і виступають предметом цивільно-правових угод, можуть відчужуватися, успадковуватися. Проте ЦК України не містить такого поняття, як корпоративні права. У законодавчому акті фігурують лише права учасників господарських товариств, а саме: брати участь в управлінні товариством у порядку, визначеному в установчому документі, крім випадків, встановлених законом; брати участь у розподілі прибутку товариства і одержувати його частину (дивіденди); вийти у встановленому порядку з товариства; здійснити відчуження часток у статутному (складеному) капіталі товариства, цінних паперів, що засвідчують участь у товаристві, у порядку, встановленому законом; одержувати інформацію про діяльність товариства у порядку, встановленому установчим документом; інші права, встановлені установчим документом товариства та законом (ст. 116 ГК України).

Термін «корпоративні права» міститься у ГК України та Законі України «Про акціонерні товариства» від 17 вересня 2008 р. № 514 (далі – Закон України). Так, згідно з ч. 1 ст. 167 ГК України корпоративні права – це права особи, частка якої визначається у статутному капіталі (майні) господарської організації, що включають правомочності на участь цієї особи в управлінні господарською організацією, отримання певної частки прибутку (дивідендів) даної організації та активів у разі ліквідації останньої відповідно до закону, а також інші правомочності, передбачені законом та статутними документами. Відповідно до п. 8 ч. 1 ст. 2 Закону України корпоративні права – це сукупність майнових і немайнових прав акціонера – власника акцій товариства, які впливають з права власності на акції, що включають право на участь в управлінні акціонерним товариством, отримання дивідендів та активів акціонерного товариства у разі його ліквідації відповідно до закону, а також інші права та правомочності, передбачені законом чи статутними документами.

Таким чином, у вищевказаних статтях наводяться ключові повноваження учасника господарського товариства. Причому корпоративні права для всіх видів господарських товариств подібні за своїм змістом та є матеріальним благом, заради якого їх набуває особа. Такі права складаються як з прав майнового характеру (на дивіденди, на частку у майні під час ліквідації товариства та ін.), так і немайнових прав (на участь в управлінні товариством, метою якого є отримання прибутку, право на